

CÁC CÂU CHUYỆN NHỎ VỚI PHAN DIÊN (4)

(Tập ghi).

I.

Hai lá thư email hiếm hoi trao đổi nhau đã 19 năm giữa tôi và Phan Diên, nay tìm thấy lại, giấy in thư đã vàng màu năm tháng.

*/ THƯ TTBG:

TTtbg@aol.com wrote:

Dec. 14/2001.

Anh Phan Diên thân,

Cảm ơn anh đã gửi email cho BG. Xin anh gửi cái địa chỉ điện thư anh Thế Phong để BG có thể trao đổi mà định đoạt, in và xuất bản giùm cho anh ấy tác phẩm Thư Viết Ở Sài Gòn.

Ngày hôm qua, BG vừa nhận tin đứa em trai độc thân đang ở Berlin, bị ung thư, mà ngặt nỗi là ung thư ngay cái xương giữa hai hốc mắt, nơi đầu mũi. Chắc là không thoát được cái chết vì gần bộ óc quá.

Nhận tin này, BG rúng động rất nhiều, nhất là lo cho mẹ già (đang ở bên Pháp) 75 tuổi, rất gầy yếu. E rằng bà cũng không qua khỏi cái chết vì sự u buồn theo đứa em.

Thật cái xui này chưa đi thì cái xui khác đã đến. Nghe tin đứa em, đâm thấy chuyện văn chương đã kích nhau thành ra nhẹ hều anh ạ. Đồng thời lại cứ muốn làm việc nhiều hơn trên bộ Tài Hoa Mệnh Bạc, bởi sợ, nếu mình cũng nằm xuống như đứa em thì thật tiếc vô cùng cho những Con Chữ và Ý Tưởng đã thành hình trên computer.

Đứa em BG cũng đang còn những công trình dở dang, ngã bệnh, đó là điều làm cho cậu buồn nhất. Cậu là một programmer, du học Tây Đức từ 1968.

Hôm Thanksgiving 1999, hai bác Tạ Tỵ từ San Diego lên San Jose thăm cô con gái, có đến chơi với BG và các anh em văn nghệ sĩ đây suốt một ngày.

Thân, BG.

□

*/ THƯ PHAN DIÊN.

Sub: Re: Gửi Phan Diên khi về nhà.

Date: Wed, 12 Jan 2000 3:55:19 PM Eastern Standard Time.

From: Dien Phan, dienphan@yahoo.com.

To: TTtbg@aol.com

Bông Giấy ơi,

Thế Phong mới nhờ Văn Quang email cho tôi, nhắn là phải gửi gấp cái disk bản thảo Thư Viết Ở Sài Gòn đến BG. Tôi đã trả lời hẳn là hiện nay BG đang ở Âu Châu, không biết bao giờ mới về tới nhà.

Tôi đã chuẩn bị tất cả, chỉ đợi khi BG về Mỹ thì gửi cho BG ngay. Mong chuyến Âu du của BG có được những tin vui, mặc dù là gặp nhiều buồn bã trong gia đình.

Tất cả mọi chuyện quanh cuộc đời BG sao toàn là triền miên đau khổ? Kể cả trong tác phẩm, đọc, thấy rất cảm thông và rất phục cái sức chịu đựng đầy cô đơn của BG.

Nỗi thống khổ cũng là niềm kiêu hãnh riêng của mình. Bao nhiêu người đọc BG đã thấu hiểu những đau đớn này, tôi nói thêm cũng chỉ là thừa mà thôi.

Nhưng phải công nhận BG là con người quá đặc biệt để cho rất nhiều người phải ngưỡng phục.

Thôi, vài hàng đến BG. Nhớ khi về tới nhà thì gọi hoặc gửi mail cho biết liền nghe.

Mong sao nhận những tin không quá bi đát từ BG.

Tình thân,

Phan Diên.

□

II.

*/ THƯ TTBG GỬI NHÀ VĂN THẾ PHONG (Sài Gòn).

San Jose, Cali. Thứ Bảy, August 7/2005

(...)

Anh Thế Phong thân,

Kể anh nghe chuyện rất vui này:

Ngày xưa còn đi học, BG có một anh bạn, cháu ruột một ông Tướng trong quân đội.

Mới gần đây, anh Trần Ngọc, một bạn văn, từ Orange County gọi lên BG, nói rằng:

-Một lần ngồi chung trong một tiệc rượu tại nhà (họa sĩ) Khánh Trường, nghe một anh chàng bảo: “Ngày xưa tôi có cô bạn thân kéo violon rất hay...” Rồi anh này nói về cô Thu Vân ngày cũ một cách chính xác chi tiết và bằng một giọng điệu rất thân thương ưu ái...

Anh đoán cô Thu Vân mà anh ta nói đó chính là em; nên bảo anh ta:

“Tôi cũng có quen Thu Vân”,

thì anh chàng này xin số điện thoại em nhưng anh không đưa, nghĩ phải hỏi ý em trước đã.

Trần Ngọc thêm:

-Anh chàng này bây giờ giàu lắm, lại thảo ăn, nổi tiếng là Mạnh Thường Quân của đám văn nghệ Santa Ana. Biết đâu liên lạc lại, nếu đúng là bạn cũ, anh ta chẳng sẽ giúp đỡ Thu Vân trên mặt vật chất?

Nghe chuyện, BG bảo Trần Ngọc:

-Nhiều người đọc sách em, cứ tự nhận là bạn cũ, nhưng toàn là đồ dỏm. Với anh chàng này, anh cứ cho số điện thoại em, thật giả, em biết ngay sau khi đối đáp vài câu.

Vậy là một bữa đẹp trời, anh chàng nọ gọi BG và đúng là CỬA THẬT (!), anh Thế Phong ạ.

Anh ta mừng lắm, nhắc cho BG nghe những kỷ niệm mà chính BG đã quên khuấy đi rồi.

Mặc cỡ, thì anh ta bảo:

-Râu ria nhiều quá làm sao Thu Vân nhớ cho hết?

(Bởi là dân thể thao không ham đọc sách nên anh chàng mới không biết TTBG bây giờ là cô Thu Vân ngày xưa.)

Liên lạc tới lui vài bận, trò chuyện luôn với bà già và cô em gái, (thuở xưa, anh ta vẫn đến nhà chơi và được cả gia đình BG đón tiếp, “Mẹ còn nấu bún bò cho anh ăn nữa”), thấy có vẻ là có “power” thật với đám văn nghệ Santa Ana.

Qua điện thoại, BG cũng nhiều lần nghe anh ta khoe rằng vẫn hay giúp đỡ người này người nọ trong đám đó.

Chẳng hạn:

-Trong nhà anh có đến cả trăm bức tranh, chỗ đâu mà treo cho hết, nhưng anh vẫn mua tranh tụi nó vì muốn giúp cho tụi nó phương tiện để sống;

-Anh đang bảo trợ cho thằng Khánh Trường làm cuộc triển lãm phòng tranh của nó. Thằng này vô học, ăn nói tục tũ, nhưng ngồi uống rượu với nó cũng vui.

Hay:

-Thằng Du Tử Lê cũng từng nhờ cậy anh, em mà đi với anh, đó nó dám làm gì em nổi?

Hoặc:

-Anh vừa mới bỏ năm ngàn đô mua một bức Thái Tuấn của Huỳnh Hữu Ủy. Bức này không đẹp, nhưng vì muốn giúp cho Huỳnh Hữu Ủy sống và cũng vì cái tên Thái Tuấn, nên mua.

Rồi anh ta cười to:

-Bức Thái Tuấn, Huỳnh Hữu Ủy đòi giá năm ngàn nhưng anh trả mới bốn ngàn, còn một ngàn, nó cứ đi theo đòi hoài. Bực quá, sáng nay ngồi uống café có mặt nó, anh đưa trả một ngàn còn lại luôn. Nó không nhận. Anh nói: “Mày mà không nhận thì từ nay đừng có ngồi uống rượu với tao nữa!”

Anh ta lại cười càng to hơn, điệu rất khoái chí.

Khi BG hỏi:

-Em nghe anh bảo, nhiều họa sĩ dưới Santa Ana được anh giúp đỡ cho có tiền sống mà làm nghệ thuật, vậy ở San Jose có một họa sĩ nhiều tài năng nhưng sống lang thang nghèo khổ, không hiểu anh có biết?

-Ai?

-Đặng Lạt.

-Tài năng Đặng Lạt thế nào?

-Nếu đặt tranh Đặng Lạt cạnh bên tranh Khánh Trường thì tranh Khánh Trường thấy vô hồn hẳn. Đó là lời nhận xét của nhiều người trong giới văn nghệ chứ chẳng phải của em.

Anh ta không nói gì.

Một lần nghe BG nói “Muốn làm một bữa ra mắt tác phẩm sắp chào đời tại Santa Ana...” tức thì anh ta sốt sắng:

-Hay quá. Anh sẽ gửi cho em ba ngàn dollars giúp vào việc in sách, rồi sẽ đứng ra tổ chức cho. Tụi dưới này rất nể anh, bảo chúng làm gì thì chúng làm nấy. Cho anh số account, anh sẽ deposit tiền vào ngay.

Mọi việc tiến hành (nhưng mới CHỈ TRÊN LỜI NÓI QUA ĐIỆN THOẠI). Anh ta làm cho cái tính đa nghi về lòng tốt của kẻ khác trong BG cũng gần muốn chao đảo, tự nghĩ là mình đã nhận định sai về thiên hạ.

Một buổi từ Nam Cali, anh ta gọi lên, nhấn vào máy muốn gặp BG gấp.

Qua chuyện, kể rằng đã hỏi mượn cái hội trường của báo Người Việt và nơi này đồng ý nhưng phải đến tháng 11/2005 mới có chỗ trống. Lại bảo, đã nhờ đám Việt Báo lancer BG và cơ sở này cũng đã nhận lời. Điện thoại gấp cho BG là bởi muốn biết xem BG có đồng ý không với những điều vừa nói để xúc tiến việc ra mắt sách.

BG nhận.

Khi nghe bên kia đầu giây có nhiều giọng nói, BG hỏi:

-Anh đang ngồi với ai?

-Đám mấy thằng họa sĩ, Khánh Trường, Cao Bá Minh.

Lại nghe giọng la gì đó.

Anh ta kể:

-Khánh Trường vừa nói em chửi khắp thiên hạ, điều ấy có đúng không?

BG đáp:

-Chỉ khêu nhẹ thôi chứ nào phải chửi. Nhưng em đã gửi anh hai cuốn NCQC và Tài Hoa & Có Đơn Như Một Định Mệnh, bộ anh chưa đọc sao?

Anh ta la lên:

-Sách vừa tới là tụi nó chụp ngay, chuyên tay nhau đọc, đòi cũng không chịu trả! Em gửi cuốn khác cho anh đi.

BG cười:

-Mấy ông nội văn nghệ Santa Ana ông nào cũng muốn đọc em, nhưng chỉ đọc lên. Em sẽ gửi cuốn khác, và mong anh đọc, trước khi “quyết định có nên giúp em làm buổi ra mắt hay không?”

Anh ta hỏi tại sao?

BG không đáp câu hỏi này, chỉ nói:

-Cuộc đời em đã quá quen rồi với những cú phản ngược bất ngờ vào giờ chót, nên sẽ không buồn nếu có lúc nào biết anh QUAY LUNG với một người bạn cũ do từ áp lực của kẻ khác hay do bất cứ nguyên nhân từ đâu đưa đến. Gửi sách cho anh chỉ là để cảm ơn những lời thăm hỏi của anh trên mẹ và em gái em, chứ chẳng phải có ý gì muốn cầu cạnh.

Đó là lần cuối cùng anh ta gọi BG rồi im luôn, ba ngàn đô cũng tìm đường mà trốn tuốt, không thấy chui vào bank BG. (Cũng lại là một cái trò tiền hậu bất nhất như hầu hết đám văn nghệ Nam Bắc Cali!)

Bà già và Kiều My biết chuyện (vì anh ta có khoe với họ rằng sẽ giúp BG tiền in sách và làm cuộc ra mắt), hỏi thăm, BG cười:

-Anh chàng bị đám văn nghệ Santa Ana “thuốc” nên không dám liên lạc với con nữa. Điều đó khiến con RẤT MỪNG, thấy như vừa tránh xa được một sợi giây thừng to tướng đang sắp tròng vào cổ.

Bà già hiểu ngay.

Còn Kiều My thì kể:

-Có lần nói chuyện điện thoại với Bé, anh ấy bảo rằng “chị Thu Vân sao thẳng tính quá, tranh Khánh Trường anh mua đến một ngàn đô một bức mà lại bảo là vô hồn nếu đặt cạnh tranh Đăng Lạ!”

Kiều My nói thêm:

-Lúc đó Bé định nói với anh: “Tranh đắt tiền chưa hẳn là tranh có giá trị”. Nhưng nghĩ thôi không đáng nói.

BG cười bảo Kiều My:

-Không nói là phải, vì một khi đã nhận Khánh Trường là bạn thì anh ta sẽ không bao giờ chịu chấp nhận có một họa sĩ nào “có quyền” tài hoa hơn bạn mình. Đó là cái cách nhìn nghệ thuật chung của giới văn nghệ Nam Bắc Cali. Anh này không phải nghệ sĩ mà chỉ là “bố mẹ nghệ sĩ!” (kiểu các bà mẹ chiến sĩ Việt Cộng) thì điều đó càng thêm mạnh mẽ.

*

**

Anh Thế Phong ơi,

Sở dĩ kể anh nghe chuyện này là ý muốn nói lên sự cảm nhận càng rõ hơn của BG trên những tương quan giao thiệp giữa con người với nhau.

Thường người ta đến với nhau vì DANH (như anh bạn cũ) hoặc vì LỢI (như đám văn nghệ Santa Ana) chứ chẳng ai đến vì TÌNH NGƯỜI (như trường hợp anh và BG).

Biết thế, nên BG chẳng chút gì buồn phiền theo sự quay mặt của một người bạn từng nhận là THÂN với mình thuở nhỏ. Trái lại RẤT MỪNG và cảm ơn anh ta lắm lắm theo cái điều quay mặt kia thôi!

Đồng thời, càng ngắm càng thấy quý anh và tấm lòng của anh đã dành cho BG. Mười một năm trước, trong cuốn Một Truyện Dài Không Có Tên tập I, BG đã viết:

“Cả đời, tôi rất quý bạn, nhưng chẳng có được mấy người bạn quý!”

Thì điều ấy, lúc này nghĩ lại thấy thật đúng. Có đót đuốc đi giữa ban ngày cũng không phải dễ dàng tìm ra “một người bạn”.

Hay có phải vì cái giá trị BG đặt cho tình bạn cao quá đã khiến không thể có bạn?

Có lẽ cả hai điều đều đúng, hả anh Thế Phong? Nhưng, làm khác hơn để thay đổi cái nhìn về Tình Bạn trong con người mình thì lại là điều chưa bao giờ BG nghĩ tới.

[]

Trần Thị Bông Giấy.
(Ghi lại tại San Jose, thứ Sáu,
Nov. 2. 2019 3:45 PM)

[]